

Αθήνα 13/9/1999

«Τιμωρία και παραγραφή των εγκλημάτων των κατασκευαστών λόγω των σεισμών»

Του Αντωνίου Γρ.Φούσα
Δικηγόρου – Βουλευτού –
πρώην Υπουργού

Ο συγκλονιστικός και καταστροφικός σεισμός της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, πέραν των άλλων τραγικών και δραματικών αποτελεσμάτων, έφερε, για μία ακόμη φορά, στην επιφάνεια και το μέγα και γνωστό ήδη ζήτημα της ευθύνης (ποινικής και αστικής) των υπαιτίων (Μηχανικών, Εργολάβων, κατασκευαστών, κ.λπ.) για τις πολλές καταστροφές σε οικοδομές και για τα πολλά ανθρώπινα θύματα.

Το θέμα αυτό αντιμετωπίστηκε με την ευκαιρία και άλλων παλαιότερων σεισμών στη χώρα μας, όπως της Καλαμάτας (1986), των Αλκυονίδων (1981), της Θεσσαλονίκης (1978) και πριν από λίγα χρόνια του Αιγίου (1994) και η αντιμετώπιση ήταν σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με το υφιστάμενο νομικό μας πλαίσιο και την πάγια νομολογία.

Η τότε (1999) Κυβέρνηση δια στόματος του ίδιου του Πρωθυπουργού (και άλλων) δήλωσε, δημοσίως και με βεβαιότητα, ότι οι υπεύθυνοι θα τιμωρηθούν παραδειγματικά και έτσι δημιούργησε τότε την εντύπωση, ότι στους πράγματι ασυνείδητους κατασκευαστές θα επιβληθούν αυστηρές ποινικές κυρώσεις. Στο ίδιο κλίμα κινήθηκε και ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης, που ήταν και έγκριτος νομικός, αλλά το θέμα της παραγραφής των αδικημάτων αφέθηκε στην κρίση των Δικαστηρίων.

Φοβούμαι, όμως, ότι και τότε και μετά η αναγκαία ενημέρωση του λαού μας και προπαντός των θυμάτων και των οικείων τους γι' αυτή τη μεγάλη τραγωδία δεν ήταν πλήρης, και δυστυχώς επιχειρήθηκε η απόκρυψη της αλήθειας, αλλά στο μέλλον οι συνέπειες και ιδίως η απογοήτευση ήταν ιδιαίτερα μεγάλη και ανεπανόρθωτη. Βεβαίως, σε παρόμοιες περιπτώσεις έκτακτου ολέθρου, είναι εύλογο και αναγκαίο να γίνονται προσπάθειες εκτόνωσης της πικρίας και της οργής των πολιτών, αλλά και η σωστή ενημέρωση, ιδίως από νομικής πλευράς είναι απολύτως απαραίτητη και επιβεβλημένη.

Θεωρώ, ως βουλευτής, αλλά ιδίως ως νομικός, ότι είχα την υποχρέωση από την πρώτη στιγμή, να προσεγγίσω υπεύθυνα το θέμα και να καταθέσω δημόσια τις νομικές μου απόψεις, όπως αυτές προκύπτουν από το υφιστάμενο σήμερα στη χώρα μας σχετικό νομικό καθεστώς.

Έτσι, κατ' αρχήν, η θέση μου είναι, ότι θα έπρεπε να υπάρχει το απαιτούμενο νομικό πλαίσιο, για τον έλεγχο και την επιβολή αυστηρών κυρώσεων στους αποδεδειγμένα παραβάτες κατασκευαστές και υπαιτίους καταστροφών, θανάτων και σωματικών βλαβών, και σε κάθε περίπτωση και ιδίως να μην μπορεί να φθάνουμε σε θέματα παραγραφής (ποινικά και αστικά) των συνεπειών τέτοιων παρανόμων και ποινικώς κολάσιμων πράξεων. Ακόμη, ο τυχόν χαρακτηρισμός με ειδικό νόμο, ως κακουργηματικών πράξεων των παραβάσεων των κανόνων του Αντισεισμικού Κώδικα, οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα το θάνατο συνανθρώπων μας, είναι θέμα που προβάλλει απαιτητικά, αλλά και αυτή η ρύθμιση, βάσει του Συντάγματός μας (άρθρ.7), δεν μπορεί ποτέ ν' αφορά στο παρελθόν και στις μέχρι τότε κατασκευές, παρά μόνο για το μέλλον και για τις κατασκευές μετά από την ισχύ του τυχόν νέου αυτού νομοθετήματος.

Έτσι, είμαι υποχρεωμένος στη συλλογιστική μου, για την παρούσα εργασία να κινηθώ, αναφορικά με τις προκληθείσες ήδη καταστροφές, στα πλαίσια της υφιστάμενης και μόνο νομοθεσίας και νομολογίας, κάτι το οποίο είναι βέβαιο, ότι θα κάνει, με προσοχή και ευαισθησία η Δικαιοσύνη κατά την πρακτική εφαρμογή για κάθε ειδικότερη περίπτωση.

Δύο θέματα στην παρούσα φάση καλείται ν' αντιμετωπίσει η Ελληνική Δικαιοσύνη, ήτοι, κατ' αρχήν, τον ποινικό κολασμό των υπευθύνων για τους θανάτους, τους τραυματισμούς και τις καταστροφές, και η διαδικασία αυτή θα κινηθεί είτε αυτεπαγγέλτως από τις αρμόδιες Εισαγγελίες Πλημ/κών, είτε ύστερα από σχετικές μηνύσεις – εγκλήσεις των θυμάτων, και κατά δεύτερο για τις αποζημιώσεις κατά των ιδιωτών και του Δημοσίου μέσω των Αστικών και των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Για το πρώτο θέμα των ποινικών κυρώσεων, με το υφιστάμενο σήμερα νομικό καθεστώς στη χώρα μας, τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα και, δυστυχώς, στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, φοβούμαι, ότι οδηγούμαστε σε ατιμωρησία, κάτι για το οποίο βέβαια δεν ευθύνονται οι Εισαγγελείς και Δικαστές της χώρας μας, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι, να κινηθούν στα πλαίσια της υφιστάμενης ελληνικής νομοθεσίας και νομολογίας (ελληνικής και διεθνούς).

Όπως είναι γνωστό στους νομικούς και όπως κατ' επανάληψη γράφτηκε και ανακοινώθηκε, μετά τους σεισμούς του Αιγίου, με το άρθρο 20 του ν.2331/95-(ΦΕΚ 17^Α), βάσει του οποίου συμπληρώθηκε το άρθρ. 286 Π.Κ. για την παραβίαση των κανόνων οικοδομικής, έγινε μία κάπως θετική προσπάθεια να τιμωρούνται, όσοι εκπονούν μελέτες ή έχουν την ευθύνη εκπόνησης ή της διεύθυνσης ή της εκτέλεσης οικοδομικού ή αναλόγου έργου και αυτοί με πρόθεση ή από αμέλεια ενήργησαν παρά τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες και έτσι προξενήθηκε κίνδυνος για τη ζωή ή την υγεία

ανθρώπου, τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Τιμωρούνται δηλαδή οι δράστες, είτε ενήργησαν από πρόθεση, είτε από αμέλεια.

Επίσης, θετική είναι η προσπάθεια με την ίδια διάταξη της νέας αυτής ρύθμισης του θέματος της παραγραφής και έτσι έγινε δεκτό και θεσπίστηκε, ότι «η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα επέλευσης του αποτελέσματος της παραβίασης», ενώ μέχρι τότε ίσχυε, ότι η παραγραφή άρχιζε από τον χρόνο που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, δηλ. από την κατασκευή του έργου.

Μάλιστα, ο νόμος αυτός, για να μην έλθει σε αντίθεση με τις σχετικές διατάξεις του Γενικού Μέρους του Π.Κ. αναφέρει, ότι στο τέλος των άρθρ.17 Π.Κ.

(χρόνος τελέσεως της πράξεως) και 112 Π.Κ. (έναρξη του χρόνου παραγραφής των εγκλημάτων) προστίθενται οι λέξεις «εκτός αν ορίζεται άλλως».

Αυτό σημαίνει, ειδικά για το άρθρ. 286 Π.Κ. (δηλ. για παραβίαση των κανόνων της οικοδομικής), ότι η παραγραφή αρχίζει από τον χρόνο επελεύσεως του εγκληματικού αποτελέσματος και συγκεκριμένα, για το θέμα των κακοτεχνιών και της πτώσης του κτίσματος (από σεισμό ή οποιαδήποτε άλλη σχετική αιτία), ο χρόνος παραγραφής αρχίζει από την καταστροφή και όχι από την κατασκευή του κτίσματος, όπως ίσχυε πριν από τη νέα αυτή νομοθετική ρύθμιση.

Πρόκειται δηλ. για η θεωρία «της συμπεριφοράς, την οποία, ως προς το θέμα αυτό, απεδέχθη ο Έλληνας νομοθέτης και κατά επέκταση και ο ποινικός μας Κώδικας (Α.Π.293/1967 σε Ολομέλεια Ποιν.Χρ. 12 σελ.485, Α.Π.641/1982 σε Ολομέλεια Ποιν.Χρ. ΛΓ 1983 σελ.60).

Για την προχειρότητα, και, πάντως, για τη μη πληρότητα της διατάξεως αυτής, πολλά θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει, αρκεί να σημειωθεί, ότι, λόγω της προβλεπόμενης ποινής με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών, η εκδίκαση των υποθέσεων αυτών, όσων οδυνηρών και εάν είναι, ανάγεται πλέον στην αρμοδιότητα των Μονομελών Πλημ/κείων και ακόμη η διάταξη αυτή δεν ασχολήθηκε καθόλου με τις ιδιαίτερα σοβαρές διατάξεις των άρθρων 302 Π.Κ. (ανθρωποκτονία από αμέλεια) και 314 Π.Κ. (σωματική βλάβη από αμέλεια), οπότε εδώ για την παραγραφή συνεχίζει να ισχύει η γνωστή διάταξη του άρθρ. 112 Π.Κ., βάσει της οποίας «η προθεσμία παραγραφής αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη», δηλ. από την ημέρα περαίωσης του οικοδομικού έργου (ιδ. περισσότερα Λίβος Ποιν.Χρ. ΜΕ σελ.818 επ.).

Επομένως, για τα αδικήματα των άρθρων 302 Π.Κ., δηλ. ανθρωποκτονία από αμέλεια και 314 Π.Κ., δηλ. σωματική βλάβη από αμέλεια, τα οποία και τα δύο διώκονται σε βαθμό πλημμελήματος βάσει της μέχρι τότε πάγιας νομολογίας και δικαστηριακής πρακτικής, και για όσες οικοδομές έχουν ανεγερθεί πριν από πέντε χρόνια (άρθ.111 Π.Κ.), το αξιόποινο έχει ήδη εξαλειφθεί και επομένως έχουν υποπέσει σε παραγραφή, και μάλιστα η σχετική διάταξη είναι αναγκαστικού δικαίου, δηλ. ερευνάται αυτοδικαίως και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τα Δικαστήρια. Βάσει αυτών και της πλούσιας και πάγιας νομολογίας, για τ' αδικήματα αυτά για οικοδομές, οι οποίες κτίστηκαν εντός της 5ετίας, μπορούν να υπάρξουν κυρώσεις, αλλά και εδώ εφόσον γίνουν άμεσες οι ενέργειες, ώστε να αρχίσει η κύρια διαδικασία, δηλ. να επιδοθεί στους υπαίτιους κατηγορούμενους το σχετικό κλητήριο θέσπισμα ή

προκειμένου για βουλεύματα ή κλήση για το Δικαστήριο, ώστε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ.113 Π.Κ. να έχουμε αναστολή της παραγραφής και να γίνει δετής.

Δυστυχώς, όμως, και για το αδίκημα της διάταξης του άρθρ. 286 Π.Κ. (παραβίαση των κανόνων της οικοδομικής), το οποίο, έτσι κι αλλιώς, είναι ήσσονος σημασίας, υπάρχει το ίδιο πρόβλημα για τις οικοδομές, οι οποίες κτίστηκαν πριν από τον προαναφερθέντα ν.2331/23/24-8-1995, δηλ. και το αδίκημα αυτό έχει ήδη υποπέσει από την πρώτη στιγμή σε παραγραφή και δεν υπάρχει καμιά νομική θεραπεία. Για τον λόγο αυτό και για το μέλλον, θα πρέπει να προβλεφθεί το έγκλημα του άρθρ.286 Π.Κ. εκ του αποτελέσματος κακούργημα, εάν από την εκ δόλου συμπεριφορά του κατασκευαστού είχαμε θάνατο. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί κατά την ποινική μεταχείριση του δράστη για τη συμπεριφορά του από δόλο ή αμέλεια και ήταν λάθος η κατά τον ίδιο τρόπο ποινική αντιμετώπιση.

Η σκέψη αυτή περί παραγραφής δεν είναι του γράφοντος, και ούτε του συμφωνούντος με τη σκέψη αυτή, συνόλου σχεδόν, του δικαστικού, εισαγγελικού και γενικά νομικού κόσμου, αλλά την προβλέπει ρητά το Σύνταγμα μας στο άρθρ. 7, βάσει του οποίου «έγκλημα δεν υπάρχει, ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο, που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξεως και να ορίζει τα στοιχεία της. Ποτέ δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που προβλεπόταν κατά την τέλεση της πράξης». Απολύτως όμοια είναι και η ρύθμιση του άρθρ. 1 του Ποινικού μας Κώδικα, βάσει της οποίας «ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο για τις πράξεις εκείνες για τις οποίες ο νόμος είχε ρητά ορίσει πριν από την τέλεσή τους». Επίσης, η νέα αυτή ρύθμιση είναι αυστηρότερη της προηγούμενης (πριν από το Ν.2331/95) και πάντοτε, όταν στο σύνολο του χρόνου ίσχυσαν δύο νόμοι, εφαρμόζεται ο επιεικέστερος για τον κάθε κατηγορούμενο και εν προκειμένω για τους κατασκευαστές.

Οι κάποιες σκέψεις, που δειλά – δειλά διατυπώθηκαν, ότι η διάταξη του άρθρ. 286 Π.Κ. (δηλ. μόνο για την παραβίαση των κανόνων της οικοδομικής, αρμοδιότητας Μονομελούς) δεν καθιερώνεται για πρώτη φορά και ότι προϋπήρχε, δεν είναι δυνατόν, δυστυχώς, και εδώ να ευσταθήσει, διότι συνδέεται άμεσα με την ποινική κύρωση, και αυτό ακριβώς ρυθμίζει, τόσο το άρθρ. 7 του Συντάγματος, όσο και το άρθρ. 1 του Π.Κ., αλλά και η εφαρμογή της αρχής του επιεικέστερου νόμου για κάθε κατηγορούμενο.

Επομένως, για το θέμα των ποινικών κυρώσεων και για τα προαναφερθέντα σχετικά αδικήματα, τα οποία διώκονται σε βαθμό πλ/τος και για όσες οικοδομές έχουν κτισθεί πριν από το 1995, είχε ήδη από την πρώτη στιγμή επέλθει παραγραφή και καλό θα ήταν να τους είχε ειπωθεί υπεύθυνα όλη η αλήθεια, διότι αρκετή είναι η ταλαιπωρία και η οδύνη τους και αρκετά υφίστανται ακόμη και σήμερα και δεν είναι ανάγκη να τους προστεθούν και άλλα.

Τέλος, οι κάποιες «πρώτες» σκέψεις ότι είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί η διάταξη του άρθρ. 15 Π.Κ., δηλ. για «έγκλημα που τελείται με παράλειψη» και ακόμη, και ιδίως, ότι οι ανθρωποκτονίες και οι σωματικές βλάβες μπορούν να

θεωρηθούν ότι έγιναν με «ενδεχόμενο δόλο», παρά το γεγονός, ότι θα μπορούσαν να δώσουν μια λύση, διότι πράγματι, είναι προκλητική η διαφαινόμενη ατιμωρησία, όμως, δυστυχώς, όλα τα ζητήματα αυτά έχουν αντιμετωπισθεί, τόσο από την επιστήμη, όσο και από τη νομολογία και επομένως δεν βλέπω να υπάρχει περιθώριο εφαρμογής τους και στις παρούσες υποθέσεις και ιδίως δεν θα έχουν τελικά τύχη στα ακροατήρια.

Εκτιμώ τη σχετική τελευταία προσπάθεια, τόσο της Εισαγγελίας Πλημ/κών Αθηνών, όσο και της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, αλλά και του Αρείου Πάγου, να μετατραπούν οι διώξεις σε «ανθρωποκτονίες από πρόθεση με ενδεχόμενο δόλο» ή σε «κακουργηματικές απάτες», ανησυχώ, όμως, ότι οι υφιστάμενοι νόμοι, τους οποίους καθιερώνουν οι Κυβερνήσεις και όχι οι Δικαστές, δεν δίνουν πολλές ελπίδες. Έπειτα σε όλους μας είναι γνωστές οι πρόσφατες περιπτώσεις του Αιγίου, όπου είχαν μεν ασκηθεί κακουργηματικές διώξεις, αλλά τελικά, λόγω της νόμιμης μετατροπής τους σε πλ/τα, έπεσαν στον αδυσώπητο βωμό της παραγραφής και έτσι δεν υπήρξε καμία ποινική κύρωση, λόγω ακριβώς της παραγραφής τους.

Πράγματι, το θέμα αυτό της παραγραφής ή μη των σχετικών εγκλημάτων από το σεισμό ήταν το επίκεντρο των συζητήσεων και του έντονου ενδιαφέροντος, διατυπώθηκαν δε δημοσίως διάφορες νομικές και μη απόψεις, αλλά οι προσεγγίσεις αυτές ήταν εκτός του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου και της πάγιας νομολογίας.

Διαφορετικό, όμως, είναι το ζήτημα των αξιώσεων των πληγέντων και παθόντων για αποζημίωση και αποκατάσταση από το έγκλημα κάθε κατασκευαστού, και για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης. Συγκεκριμένα, η παραγραφή εδώ των αξιώσεων είναι 20ετής από την τέλεση της αδικοπραξίας, δηλ. την κατασκευή του κτίσματος (πριν από το Ν.2331/95), έως την άσκηση της αγωγής.

Αυτό συμβαίνει και διαφοροποιείται από την ποινική διαδικασία διότι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 937 Α.Κ., η απαίτηση από αδικοπραξία παραγράφεται ύστερα από πέντε (5) χρόνια, από τότε που ο παθών έλαβε γνώση της ζημίας και του υπόχρεου προς αποζημίωση. Όμως, σε κάθε περίπτωση, η απαίτηση παραγράφεται μετά την πάροδο είκοσι ετών από την πράξη. Στην προκειμένη περίπτωση η αστική παραγραφή επέρχεται μετά από είκοσι (20) χρόνια, από τότε που έγινε το κτίσμα και ειδικότερα έχουν παραγραφεί μόνο οι αξιώσεις για όλες τις οικοδομές, που έχουν εγερθεί πριν το 1979 και επομένως, ισχύουν οι αστικές ευθύνες για τις ανεγερθείσες και περαιωθείσες μετά το χρονικό αυτό διάστημα, αλλά θα πρέπει και εδώ να εγερθούν έγκαιρα οι σχετικές αγωγές.

Στις προκείμενες περιπτώσεις και βάσει των προεκτεθέντων, κατά τη διάταξη του άρθρ. 286 Π.Κ., οι υπαίτιοι των οικοδομών, που κατέρρευσαν από το σεισμό, τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αλλά, για κατασκευές μέχρι την αντικατάσταση του άρθρου αυτού υπό του προαναφερθέντος άρθρ. 20 § 5^α του Ν.2331/95, εθεωρείτο ως έγκλημα συγκεκριμένης διακινδυνεύσεως και στιγμιαίο, ίσχυσαν δε, ως προς την παραγραφή, οι διατάξεις των άρθρ. 112 και

17 Π.Κ., τα οποία όριζαν, ότι η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη και ότι ο χρόνος τελέσεως της πράξης θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ενήργησε ή όφειλε να ενεργήσει ο δράστης, ενώ ο χρόνος κατά τον οποίο υπήρχετο το αποτέλεσμα ήτο αδιάφορος (άρθρ. 17 Π.Κ.). Όπως ήδη προαναφέρθηκε, με το άρθρ. 20 § 5^α του Ν.2331/95, προστέθηκε από το 1995 δεύτερη παράγραφος στο άρθρ. 286 Π.Κ. που ορίζει ότι η παραγραφή των πράξεων αυτών αρχίζει από την ημέρα επέλευσης του αποτελέσματος της παραβίασης, ενώ με το ίδιο άρθρο § 5 του νόμου αυτού προστέθηκε η επιφύλαξη στις διατάξεις των άρθρων 112 και 17 Π.Κ. (εκτός αν ορίζεται άλλως). Όμως και εδώ, δηλ. για την αποζημίωση δεν μπορούν να έχουν οι διατάξεις αυτές αναδρομική εφαρμογή και να ανατρέχουν στον χρόνο τέλεσης των πράξεων υπό των μηχανικών, κατασκευαστών ή εργολάβων, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες πάγιες ποινικές αρχές, όπως διατυπώνονται στο Σύνταγμα και στον Ποινικό Κώδικα. Παρόμοια θέματα λύθηκαν με τις υπ' αριθμ. 6129/98, 6235/98 και 6138/98 αποφάσεις του Πολ.Πρωτ.Πειραιώς, όπου αναφέρεται και πλούσια θεωρία και νομολογία.

Οι αξιώσεις των πληγέντων πολιτών μπορούν να στραφούν, είτε κατά των μηχανικών, κατασκευαστών, εργολάβων, και εφόσον αποδειχθεί ευθύνη τους, στα Αστικά Δικαστήρια, είτε και κατά του Ελληνικού Δημοσίου, εφόσον υπάρχει και αποδειχθεί παράνομη πράξη του αρμόδιων κρατικών οργάνων, οπότε αυτό είναι αστικός υπεύθυνος και αρμόδια είναι τα Διοικητικά Πρωτοδικεία.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να παρατηρήσω, και μάλιστα με ιδιαίτερο σεβασμό προς τους ανθρώπους που υπέστησαν τα πάνδεινα από το σεισμό, ότι θα πρέπει να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον τους περισσότερο στις αστικές αποζημιώσεις και για όσες οικοδομές δεν παρήλθε 20ετία, ενώ για τις ποινικές ευθύνες, δυστυχώς, υπάρχουν πολλά νομικά προβλήματα και θα πρέπει να ελπίζουν σε καταδίκες μόνο, εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία, και για όσες περιπτώσεις δεν έχει παρέλθει 5ετία από το χρόνο περατώσεως της οικοδομής, ή, εάν, μετά και στον ίδιο χρόνο, έλαβαν χώρα προσθήκες ή συμπληρώσεις, οι οποίες επηρέασαν τη στατικότητα της οικοδομής.

Αυτές είναι οι σκληρές, από νομικής πλευράς, αλήθειες, που πρέπει να γνωρίζουν τα τραγικά θύματα ή οι οικείοι τους (προκειμένου περί θανάτων), και ό,τι άλλο σχετικό περί «αυστηρής τιμωρίας» κ.λπ. λέγεται και υποστηρίζεται, είναι, δυστυχώς, εκτός του νομικού μας πλαισίου και εκτός της δυνατότητας των Δικαστηρίων μας.

Οι παραπάνω σκέψεις μου, είναι ανεξάρτητες προς τη βαθύτατη επιθυμία μου να τιμωρηθούν αυστηρότατα όλοι οι υπαίτιοι και υπεύθυνοι, αλλά εκτιμώ, ότι η αλήθεια προς τα τραγικά θύματα προηγείται όλων των σκοπιμοτήτων.

Αντώνιος Γρ.Φούσας
Βουλευτής Ιωαννίνων

Νομολογία:

- Α.Π. 1122/1988 Ποιν.Χρ. 1989 σελ.80
- Πλ.Χαλκίδας (Συμβ.) 119/91 Υπερ. 1992 σελ. 139
- Α.Π. 639/93 Ποιν.Χρ. 1993 σελ.412
- Α.Π. 885/1994 Ποιν.Χρ. 2000 σελ. 418
- Α.Π. 536/1996 Υπερ. 1996 σελ.1282
- Α.Π. 1769/97 Π.Χρ. 1998 σελ.585
- Α.Π. 246/97 Π.Χρ. 1998 σελ. 41
- Α.Π. (Συμβ.) 217/1998 Ποιν.Χρ. 1998 σελ.802
- Α.Π. 840/99 Π.Χρ. 2000 σελ. 352
- Α.Π. 1462/99 Ποιν.Δικ. 2000 σελ.197
- Α.Π. 897/2000 Ποιν.Χρ. 2001 σελ.163
- Εφ.Αθ. (Συμβ.) 911/2002 Ποιν.Χρ. 2002 σελ. 726
(όπου και παρατηρήσεις Κ.Βαθιώτη)
- Εφ.Αθ. 2512/2002 Ποιν.Χρ. ΝΓ/2003 σελ.153

Βιβλιογραφία:

- Γ.Αρβανίτη: *«Η παραγραφή του εγκλήματος της παραβίασεως των κανόνων της οικοδομής»* Ποιν.Δικ. 2003 σελ.423
- Ο.Παπακωνσταντίνου: *«Το έγκλημα της παραβίασης των κανόνων της οικοδομικής και η προβληματική του»* Ποιν.Δικ. 2002 σελ.1293
- Χ.Παπαχαλαράμπος: *«Δογματικά ζητήματα από την παραβίαση κανόνων της οικοδομικής»* Ποιν.Χρ. 2000 σελ.481
- Σ.Παύλου: *«Η μετεξέλιξη της διακινδυνεύσεως σε βλάβη και τα ανακύπτοντα ζητήματα συρροής»* Ποιν.Χρ. 2004 σελ.961
- Ε.Συμεωνίδου – Καστανίδου: *«Η διαβάθμιση του κινδύνου στα εγκλήματα διακινδυνεύσεως»* Ποιν.Δικ. 2001 σελ.638
- Π.Τσιρίδης: *«Ο ενδεχόμενος δόλος – Θεωρία και Πρακτική»* Ποιν.Χρ. ΝΒ/2002 σελ.961
- Π.Τσιρίδης: *«Ποινικά ζητήματα που προέκυψαν από σελ.141 επ. Το σεισμό»* Μελέτες Ποινικού Δικαίου/2001
-

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Η παραπάνω εργασία μου είδε το φως της δημοσιότητας το έτος 1999 και αμέσως μετά το τότε μεγάλο και καταστροφικό σεισμό στην Αττική. Με την ευκαιρία του τεράστιου αυτού νομικού και ουσιαστικού προβλήματος, που, δυστυχώς, φθάσαμε ακόμη και στην προκλητική ατιμωρησία και σε άλλα ακολουθήσαντα αργότερα και μέχρι σήμερα ιδιαίτερα σοβαρά πολυπρόσωπα θανατηφόρα ατυχήματα, όπως του Σάμινα, των Τεμπών και άλλων,

αναπτύχθηκε, σε δικαστικό και σε θεωρητικό επίπεδο, μια έντονη προβληματική, περί του εάν θα μπορούσαν τα εγκλήματα αυτά να χαρακτηρισθούν, ή το ορθότερο να αναβαθμισθούν, σε κακουργήματα με «ενδεχόμενο δόλο».

Η αλήθεια είναι, ότι με το θέμα αυτό ασχολήθηκε, κατά την περίοδο εκείνη, τόσο η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, όσο και το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της χώρας μας, όπως και οι άλλοι Εισαγγελείς και τα Δικαστικά Συμβούλια, αλλά και τα Δικαστήρια, όπως και πολλοί θεωρητικοί. Υπήρξαν, βέβαια, πολλές νομικές θέσεις υπέρ της αποδοχής του ενδεχόμενου δόλου, τόσο με εισαγγελικές προτάσεις, όσο και με παραπεμπτικά βουλευματα, αλλά, τελικά, από τα Δικαστήριά μας, δεν κράτησε και δεν μπορούσε, από καθαρά νομική πλευρά, να κρατήσει και να παγιωθεί η νομική αυτή άποψη περί ενδεχόμενου δόλου, με αποτέλεσμα, ως πλημμελήματα, να έχουμε σοβαρά προβλήματα παραγραφής.